

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Сафарзода Шохмуҳаммад Сафар дар мавзуи «Синтез ва хосиятҳои 2-бром-6-(пара-толил)имидазо[2,1-b][1,3,4]-тиадиазол», барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D060600-Химия (6D060604 - Химияи органикӣ ва 6D060612 - Химияи биоорганикӣ) пешниҳод гардидааст.

Пайвастагиҳои гетеросиклии политарокумӣ (поликонденсиронидашуда)-и дорои атомҳои нитроген ва сулфур, ки аҳамияти назариявӣ амалии химиявӣ ва биологӣ доранд солҳои охир таваҷҷӯҳи химикону дорусозонро бештар ба худ ҷалб намудааст.

Ҳосилаҳои тарокумшудаи 1,3,4-тиадиазолӣ аз ҷумлаи пайвастаҳои гетеросиклии нитроген- ва сулфурдор буда, хосиятҳои назарраси фармакологӣ ва биологии васеъ дошта, мақоми баландро дар байни дигар пайвастагиҳои органикӣ доро мебошанд. Пайвастагиҳои мазкур дар соҳаҳои тиб, биология, тибби бойторӣ ва кишоварзӣ васеъ истифода мешаванд. Аз зумраи ҳосилҳои тарокумшудаи 1,3,4-тиадиазолӣ ҳосилаҳои бисиклии имидазо[2,1-b][1,3,4]тиадиазолӣ, ки хосиятҳои намоёни биологиро нисбат ба ҳосилаҳои 1,3,4-тиадиазолӣ зиёдтар зоҳир менамоянд, бештар дар табобати бемориҳои онкологӣ, сил, илтиҳобӣ ва бактериявӣ васеъ истифода мешаванд. Сохти имидазо[2,1-b][1,3,4]-тиадиазолӣ яке аз ҷузъи сохтории левимазол буда, дорои таъсири имунноимунӣ, имконияти зидди илтиҳобӣ ва захрнокии паст мебошад.

Кори диссертатсионии Ш.С. Сафарзода ба синтез ва омӯзиши химиявӣ, физикавӣ ва биологии ҳосилаҳои 2-бром-6-(пара-толил)имидазо[2,1-b][1,3,4]-тиадиазол, ки дар асоси реаксияи сиклизатсияи 2-амино-5-бром 1,3,4-тиадиазол ва параметилфенатсилбромид ҳосил шудааст бахшида шудааст. Ҳосилаҳои 1,3,4-тиадиазолӣ ва пайвастагиҳои тарокумии онҳо заминаи асосии синтези ҳосилаҳои гуногуни гетеросиклӣ маҳсуб меёбанд, ки дар коркарди маводҳои биотиббӣ нақши муасирро доранд.

Вижагиҳои ҳосиятҳои ҳосилаҳои тарокумии пайвастагиҳои гетеросиклӣ, аз ҷумла ҳосилаҳои имидазо[2,1-b]-[1,3,4]-тиадиазолӣ сохтори ҳандасӣ ва электронии онҳо ба ҳисоб мераванд, ки бидуни шак ба ҳосиятҳои физикийо кимийёии онҳо ҳамбастагии зиёд дошта, заминаи муносиб барои ҷустуҷӯи моддаҳои фаъоли биологӣ навро фароҳам месозанд.

Дар вақтҳои охир дар соҳаи синтез ва фаъолияти биологӣ 1,3,4-тиадиазол ва аналогҳои тарокумии он таҳқиқоти пуршиддат анҷом дода шудааст. Дар робита ба масъалаҳои, ки дар рисолаи мазкур мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд, дар қадами аввал синтези моддаҳои аввалия – 2-амино-1,3,4-тиадиазол, 2-амино-5-бром-1,3,4-тиадиазол, параметилатсетофенон ва параметилатсетилбромид гузошта шудааст. Натиҷаи муҳими дигари кори диссертационии Ш.С. Сафарзода дар он аст, ки қонуниятҳои вобастагии байни сохт ва фаъолияти биологӣ ҳосилаҳои 6-(пара-толил)имидазо[2,1-b][1,3,4]-тиадиазоли омӯхташударо ошкор кардааст. Натиҷаи *in silico* омӯзиши фаъолияти зиддиперкулезӣ ва зиддидиабетии ҳосилаҳои 6-(пара-толил)имидазо[2,1-b][1,3,4]-тиадиазоли таҳқиқшуда нишон додаанд, ки баъзе аз ҳосилаҳои 6-(пара-толил)имидазо[2,1-b][1,3,4]-тиадиазол ҳосияти баланди биологиро зохир менамоянд.

Тибқи автореферати диссертатсия маълум мешавад, ки кори диссертатсионии Сафарзода Ш. С., ки дар дараҷаи дурусти таҷрибавию назариявӣ иҷрокарда шудаанд, натиҷаҳо ва шахру эзоҳоти онҳо, инчунин хулосаҳои баровардашуда бо эътимод ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок мебошанд.

Новобаста аз дастоварду муваффақиятҳо ва пешниҳодҳои ҳадафмандона автореферати диссертатсия аз норасоӣҳо, ки хусусияти ҷузъӣ доранд ҳолӣ нест ва камбудии ҷойдошта сифати баланди илмӣ корро коста намегардонанд. Аз ин рӯ, ба инобат гирифтани онҳо дар таҳқиқоти ояндаи диссертант самаранок арзёбӣ мегарданд. Эродҳо ҷунинанд:

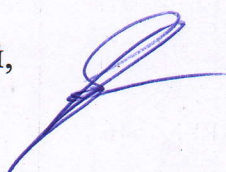
1. Муаллиф танҳо фаъолияти биологии пайвастагиҳои ҳосилнамудаашро танҳо бо усули таҳқиқи *in silico* хосияти зидди силӣ ва зидди диабетии пайвастагиро таҳқиқ кардааст. Барои пурратар фаҳмидани фаъолияти биологии ин пайвастагиҳо, баҳодиҳии фаъолияти онҳо дар дигар санчишҳои биологӣ, аз қабili фаъолияти зиддивирӯсӣ ва зиддимикробӣ дар шароити *in vitro* ва *in vivo*, васеъ кардани тадқиқот бамаврид мебуд.

2. Муаллиф танҳо 4 навъи пайвастагиҳои синтезкардаашро мавриди таҳқиқи морфологии растании гандум дар ду консентратсия пешниҳод намудааст. Бисёр хуб мешуд, ки ҳамаи пайвастагиҳои синтезкардаашро мавриди таҳқиқ қарор меод.

Дар умум, автореферати кори диссертатсионии Сафарзода Шохмуҳаммад Сафар дар мавзӯи «Синтез ва хосиятҳои 2-бром-6-(пара-толил)имидазо[2,1-b][1,3,4]-тиадиазол», барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D060600-Химия (6D060604 - Химияи органикӣ ва 6D060612 - Химияи биоорганикӣ) пешниҳод шудааст, кори илмии баитмом расида мебошад. Аз ҷиҳати ҳаҷм, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ, навоарӣ ба тамоми талаботи «Низомнома дар бораи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ»-и Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023 №295 барои рисолаҳои докторӣ тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад. Муаллиф сазовори дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D060600-Химия (6D060604 - Химияи органикӣ ва 6D060612 - Химияи биоорганикӣ) мебошад.

Такриздиханда:

Доктори илмҳои химия,
аз рӯи ихтисоси 02.00.03 – Химияи органикӣ,
ҷонишини директори ТҶ "Тоҷи Нурафшон"

Илолов А.М.

Суроға: 734012, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи М. Турсунзода 4/2,

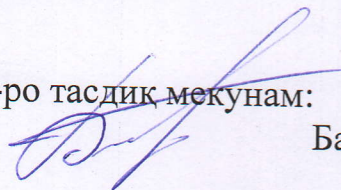
хучраи 10.

Тел.: (+992) 77 55555 77,

E-mail: ilolov2@gmail.com

«09» апрел соли 2026

Имзои Илолов Аҳмадшо Мамадшоевич-ро тасдиқ мекунам:
директори ТҶ "Тоҷи Нурафшон"

Баҳромзода Б.

Суроға: 734063, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, кӯчаи Айни 84/4.

Тел.: (+992) 988385555,

E-mail: tojinurafshon@gmail.com

